

Nota wydawnicza

Przetłumaczone wyżej teksty z *Republiki Filozofów* Bernarda de Fontenelle pozwalają lepiej docenić nowatorstwo Parny'ego. Trzy „cytowane” *Pieśni ludu Ażao*, jak można by je zatytułować, oraz komentarz narratorski do nich, stanowią dobry przykład technik zacierania granicy między źródłem autentycznym i fikcyjnym. Napisane jakoby wierszem w utopijnym, fikcyjnym zatem języku ażao, po tłumaczeniu prozą na flamandzki przez (fikcyjnego) narratora relacji z podróży, Van Doelvelta, musiały wszak zostać przełożone na francuski. Podwójne zapośredniczenie translatorskie miało zapewne chronić autora powieści przed zarzutem podzielania wolnomyślicielskich idei. Ambiwalencja, jaka towarzyszy światopoglądom paralelnie głoszonym w świecie tego utworu może być dla autora dodatkową osłoną. Poza intertekstem antycznym, podkreślonym przez narratora, silny jest intertekst biblijny (Psalm 1 w *Odzie na pochwałę cnoty*, Psalm 8 w *Odzie na temat cudów Natury*). Co zrozumiałe, w związku z ubóstwieniem tejże Natury, której przypisana zostaje – przez głoszących filozofię epikurejską ateistów z Ażao – wiecznotrwałość¹.

Izabella Zatorska

¹ Na temat zapewne zamierzonej ambiwalencji tego tekstu, cf. wstęp J.-M. Racault, «De l'athéisme comme religion d'État (et de certaines conséquences ou in conséquences): pour une réinterprétation de l'*Histoire des Ajaoiens*», *op. cit.*, s. 451–474.